

Dr hab. Anna Fidelus prof. ucz.
Katedra Profilaktyki i Resocjalizacji
Wydział Nauk Pedagogicznych
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Recenzja

**rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Anny Miśkiewicz
pt. „Kurator rodzinny w terenie. Rytuały interakcyjne odgrywane w roli zawodowej”,
przygotowanej pod kierunkiem dr hab. Renaty Szczepanik prof. UŁ
i dr. Aleksandra Cywińskiego - promotora pomocniczego
na zlecenie Wydziału Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego**

Zgodnie z treścią art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce rozprawa doktorska przede wszystkim powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, wskazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Przedłożona do recenzji praca doktorska zostanie oceniona zgodnie z treścią wskazanego artykułu.

I. Ogólna charakterystyka pracy

Praca doktorska mgr Katarzyny Anny Miśkiewicz pt. „Kurator rodzinny w terenie. Rytuały interakcyjne odgrywane w roli zawodowej”, s. 230 (bez bibliografii) uwzględnia bardzo istotny aspekt jakim jest rola kuratorów rodzinnych w procesie resocjalizacji osób nadzorowanych. Podjęty temat wpisuje się znacząco w istotny obszar badawczy, który, mimo iż w ostatnich latach podejmowany jest przez wielu polskich pedagogów resocjalizacyjnych, to jednak nie został jeszcze w pełni eksplorowany w naukach społecznych, a w szczególności w analizach procesu resocjalizacji w środowisku otwartym, co stanowi niezwykle walor pracy doktorskiej. Problem uwarunkowań skuteczności procesu resocjalizacji w środowisku otwartym stanowi przedmiot szczególnego zainteresowania pedagogów resocjalizacyjnych. Podejmowane są głównie kwestie dotyczące funkcji i zadań realizowanych przez kuratorów sądowych, trudności spotykanych w relacji z podopiecznymi, przygotowywania do pracy w ramach kurateli sądowej itp. W nawiązaniu do funkcjonowania kurateli sądowej wskazywane są różnorodne rozwiązania podejmowane w środowisku otwartym. Należy podkreślić, że szczególnie z początkiem

dwudziestego pierwszego wieku nastąpił w Polsce zdecydowany przełom w zakresie specyfiki podejmowanej pracy resocjalizacyjnej. W nawiązaniu do światowych tendencji, wzmacniających i kreujących podejście holistyczne w działaniach resocjalizacyjnych, również kuratela sądowa otworzyła się na różne propozycje, których głównym celem było wzmocnienie efektywności procesu resocjalizacji. Niestety, należy zauważyć, że rozwiązania w tym zakresie nadal nie są wystarczające. Istnieje potrzeba systematycznych badań w poszczególnych obszarach złożonego procesu resocjalizacji, w tym także w obszarze pracy kuratorów sądowych. Trzeba zaznaczyć, że dotychczasowe eksploracje w obszarze pracy kuratorów sądowych wykorzystywały ilościową strategię badań. Autorka recenzowanej dysertacji zastosowała podejście jakościowe w nawiązaniu do teoretycznych ram interakcjonizmu symbolicznego. Takie stanowisko zasługuje na wyraźne uznanie. Poznanie działania kuratorów rodzinnych w perspektywie koncepcji rytuałów interakcyjnych Ervinga Goffmana to wyjątkowo ciekawy projekt, świadczący o bardzo dobrej znajomości przedmiotu badań, stąd też już na wstępie zasługuje na pochwałę. Analizowana i eksplorowana przez Doktorantkę problematyka ma istotne znaczenie w wielu płaszczyznach, można choćby wymienić:

- a) zrozumienie mechanizmów kształtujących zachowanie osób nadzorowanych przez kuratorów rodzinnych;
- b) poznanie uwarunkowań pracy kuratorów sądowych, ze szczególnym uwzględnieniem radzenia sobie w trudnych sytuacjach, zarządzania nadzorami, konfliktami;
- c) pozyskiwania informacji ważnych dla efektywności nadzoru kuratorskiego.

Uzyskane przez Doktorantkę rezultaty badań, a także poczynione przez nią analizy teoretyczne wydają się mieć szerokie znaczenie zarówno teoretyczne, jak i aplikacyjne. Należy podkreślić, że od lat toczący się dyskurs w zakresie uwarunkowań procesu resocjalizacji osób charakteryzujących się określonym stopniem demoralizacji pozostaje otwarty. Analizowane są nowe determinanty, poszukiwane są kolejne rozwiązania, które rokują pozytywnie na zmianę zachowania osób doświadczających różnorodnych problemów społecznych, a przede wszystkim na wzmocnienie ich prospołecznych postaw w następstwie nadzoru kuratorskiego. Należy pamiętać, że wszelkie oddziaływania skierowane do podopiecznych powinny mieć wymiar perspektywiczny. Osoby, będące odbiorcami różnorodnych działań będą mogły wykorzystać ich rezultaty już podczas nadzoru kuratorskiego, ale o wiele bardziej istotne jest ich przygotowanie do potrzeb pojawiających się po zakończeniu nadzoru, m.in. oczekiwania rodziny, społeczności lokalnych, potrzeby rynku pracy. Należy więc w trakcie trwającego nadzoru kuratorskiego tak organizować działania, aby w przyszłości okazały się skuteczne. Dlatego też podnoszone przez Doktorantkę rozważania i badania już na wstępie należy uznać

za bardzo istotne z punktu widzenia resocjalizacyjnego, wpisujące się we współczesne – polskie i światowe tendencje.

II. Ocena struktury i strony formalnej pracy

Struktura rozprawy jest logiczna i uporządkowana rzeczowo w czterech rozdziałach tematycznie i spójnie powiązanych z zasadniczą ideą i celami poznawczymi na 230. stronach jednolitego tekstu, wraz z podsumowaniem badań własnych i rekomendacjami dla kurateli sądowej. Opracowanie wieńczy bogata bibliografia (ss.231-257) zawierająca wykorzystane w opracowaniu akty prawne i źródła internetowe. Na podkreślenie zasługuje imponująca liczba pozycji bibliograficznych wykorzystanych w pracy, która stanowi odzwierciedlenie rozległej, interdyscyplinarnej wiedzy Doktorantki w zakresie prezentowanej problematyki.

Część teoretyczna pracy obejmuje pierwszy rozdział, w których Autorka kolejno omówiła takie zagadnienia, jak: formalne ramy kuratorskiej służby sądowej (podrozdział I) i warsztat pracy kuratora sądowego (podrozdział II) i teoretyczne konteksty badań własnych (podrozdział III). W rozdziale drugim Autorka zaprezentowała metodologiczne podstawy badań własnych, szczegółowo wyjaśniając cel i problematykę badawczą, strategię badań, techniki gromadzenia badań, etapy procesu badawczego i miejsce badań. Natomiast rozdział trzeci poświęcony jest analizie i interpretacji badań własnych. Całość pracy zamyka podsumowanie badań własnych i rozdział *Kim bylam? Podwójna rola badaczki w badaniu.*

Oceniając pracę od strony formalnej, należy zaznaczyć, że została ona napisana zgodnie z wymogami naukowymi w obszarze nauk społecznych. Autorka w sposób wyczerpujący i uporządkowany przedstawiła omawiane przez nią zagadnienia a zaprezentowane w poszczególnych rozdziałach treści odpowiadają problematyce ujętej w zawartych tytułach. Sposób przedstawienia treści pozwala śledzić tok wyводу Doktorantki. Praca napisana jest starannym i poprawnym językiem. Zaś używane nazewnictwo i styl określić można mianem klasycznego, ścisłego i precyzyjnego rzemiosła naukowo-badawczego.

III. Dyskurs naukowy nad problematyką rozprawy. Oryginalność rozwiązania problemu naukowego

Recenzowana praca doktorska stanowi istotny wkład w rozwój pedagogiki resocjalizacyjnej na temat roli i uwarunkowań nadzoru kuratorskiego. Podjęty przez Doktorantkę problem ma zarówno znaczenie naukowe, jak również aplikacyjne. Odniesienie prowadzonych badań do

efektywności relacji kuratora rodzinnego w grupie nadzorowanych pozwala na zaliczenie ich do niezmiernie ważnych. Mimo, iż z roku na rok wzrasta liczba opracowań dedykowanych dla praktyki kuratorskiej, to jednak wnioski uzyskane przez Doktorantkę w zakresie działań kuratora rodzinnego ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki relacji z nadzorowanymi są bardzo cenne. Należy podkreślić, że podjęta przez Doktorantkę problematyka wymagała bardzo wnikliwych analiz związanych zarówno ze znajomością współczesnej wiedzy z zakresu pedagogiki resocjalizacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem pracy w środowisku otwartym - z osobami będącymi pod nadzorem kuratora, jak i możliwości dotarcia do osób badanych, co z pewnością nie było łatwe. Owa trudność wynika zarówno z czynników związanych z ograniczeniami dotarcia do osób nadzorowanych, jak i specyfiką samych badanych, dla których badania są często zbyt dużym obciążeniem poznawczym. Przeprowadzenie badań w grupie nadzorowanych wymaga znajomości czynników związanych z ich otoczeniem. Toteż prowadzenie badań w tym środowisku jest bardzo wymagające. Praca doktorska Pani Katarzyny Anny Miśkiewicz stanowi ważne na gruncie teoretycznym, empirycznym i aplikacyjnym opracowanie dotyczące działań prowadzonych wśród osób nadzorowanych przez kuratorów rodzinnych. Doktorantka postawiła wiele pytań, które miały przybliżyć do poznania specyfiki relacji kuratorów rodzinnych z nadzorowanymi w ich miejscu zamieszkania.

Zagadnienie, które eksploruje Doktorantka poznawczo i empirycznie należy uznać za oryginalny obszar dociekań naukowych w trzech płaszczyznach:

- 1) Teoretycznej, gdzie Doktorantka dokonała wnikliwej analizy literatury przedmiotu w zakresie uwarunkowań pracy kuratorów sądowych. Oceniając zawartość treściową poszczególnych rozdziałów należy stwierdzić, że najwięcej miejsca poświęciła funkcjonowaniu kuratorskiej służby sądowej. Syntetycznie przedstawiła formalne ramy kuratorskiej służby sądowej – począwszy od momentu jej powstania do czasów współczesnych. W oparciu o Ustawę o kuratorach sądowych z dnia 27 lipca 2021 roku i inne przepisy Doktorantka wnikliwie przeanalizowała zadania kuratora sądowego. Szeroko nawiązała do kwestii kompetencji oraz kwalifikacji zawodowych kuratorów. Za niezwykle cenne w tej części rozdziału teoretycznego uważam refleksje Doktorantki w zakresie wymiaru etycznego w pracy kuratora sądowego. Zaprezentowane uwagi świadczą o dojrzałości moralnej Doktorantki, co jest niezwykle ważne zarówno w pracy naukowca, jak i pracy z drugim człowiekiem. W dalszej części Autorka zaprezentowała warsztat pracy kuratora sądowego. Przywołała pojęcie resocjalizacji, wychowania, socjalizacji, wskazała na pozytywne i negatywne czynniki warunkujące omawiane procesy. Odwołała się do pedagogiki resocjalizacyjnej jako dyscypliny obejmującej swoim zainteresowaniem kwestie związane z sytuacją człowieka objętego nadzorem

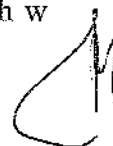
kuratorskim. Zaprezentowała podstawowe zadania pracy kuratora sądowego, cele kurateli sądowej, scharakteryzowała formy, metody i środki pracy kuratora sądowego. W tej części Autorka dokonała wnikliwego przeglądu badań w zakresie budowania i doświadczania osobistych relacji z innymi. Ocenie poddane zostały aktualnie dominujące w Polsce modele kurateli sądowej. Szczególnie doceniam polemiczną ocenę Doktorantki zaprezentowanych modeli. Prezentowane treści zostały poddane krytycznej ocenie Doktorantki, z uwzględnieniem odniesień przywołanych rozwiązań do adekwatnych teorii.

W tej części – teoretycznej znalazły się również treści prezentujące dotychczas podejmowane badania poświęcone kurateli sądowej. Autorka wnikliwie odniosła się do dotychczasowych projektów badawczych w analizowanym temacie. Zauważyła, że większość prac empirycznych miała charakter ilościowy, w zdecydowanej większości są to projekty poświęcone metodyce pracy kuratorów sądowych i trudnościom doświadczanym w tej pracy. Trudno nie zgodzić się też z uwagami Autorki, że wiele postulatów wynikających z dotychczas przeprowadzonych badań nie uwzględnia specyfiki pracy sądowych kuratorów rodzinnych i sądowych kuratorów dla dorosłych. Należy podkreślić, że Doktorantka wnikliwie i skrupulatnie przeanalizowała współczesne badania poświęcone podjętej problematyce kurateli. Jest to bardzo cenny i kompletny materiał, może jedynie dla dopełnienia można byłoby przywołać wyniki badań prowadzonych w podjętym temacie poza Polską.

Część teoretyczną pracy zamyka podrozdział poświęcony zagadnieniom, które są podstawą własnego projektu badawczego. Autorka opisała fundamentalne założenia interakcjonizmu symbolicznego, a także teorii wiodącej – rytuałów interakcyjnych Goffmana, ujętych w perspektywie dramaturgicznej. Dodatkowo, przedstawiła główne tezy koncepcji „brudnej pracy”, odnosząc je do stanowisk badaczy weryfikujących je w praktyce. Jest to nowatorski i bardzo cenny materiał zaprezentowany przez Doktorantkę. Przywołane aksjomaty teorii Goffmana zostały gruntownie przemyślane i dostosowane do uwarunkowań autorskiego projektu badawczego.

Lektura tej części pracy bez wątpienia wskazuje na rozległą wiedzę Doktorantki w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej, szczególnie w obszarze uwarunkowań pracy kuratora sądowego. To bardzo cenne, że Doktorantka w sposób uporządkowany przedstawiła treści stanowiące obszar jej analiz naukowych, nadając im logiczny ciąg przyjętego wywodu. Praca zawiera prawidłowe proporcje, nie jest obciążona zbędnymi tekstami i opisami, które często nie wnoszą istotnych treści do podejmowanego tematu.

2) Empirycznej, w której Doktorantka przedstawiła założenia badawcze. Przedmiotem badań Doktorantka uczyniła rytuały interakcyjne ujawniane przez kuratorów rodzinnych w

relacjach z nadzorowanymi w ich miejscu zamieszkania. Zasadniczym celem podjętych badań jest *analiza działań kuratora rodzinnego podejmowanych na rzecz osiągnięcia celów zawodowych w relacjach z nadzorowanymi w ich naturalnym środowisku życia* (s. 94). Główny problem badawczy – *Jakie rytuały interakcyjne odgrywa kurator sądowy podczas osiągnięcia celów zawodowych w przebiegu spotkań w domach swoich podopiecznych?* (s. 95) pozwolił Doktorantce na wyznaczenie sześciu problemów szczegółowych. Do których zaliczyła:

1. Jakie są typy podopiecznych, z którymi pracuje w terenie kurator rodzinny?
2. Jakie sposoby radzenia sobie z różnymi obciążeniami w pracy w terenie stosuje kurator?
3. Jakie są cele oraz jaki jest przebieg działań w obrębie strategii zarządzania nadzorami przez kuratora?
4. Po jakie strategie podejmowania trudnych tematów sięga kurator rodzinny?
5. W jaki sposób kurator rodzinny wygasza konflikty z podopiecznymi?
6. Jakie strategie pozyskiwania ukrytych informacji stosuje kurator rodzinny?

Kolejnym elementem w zaprezentowanym rozdziale jest opisana strategia badań. Przyjętą strategią analityczno-badawczą w procesie rekonstrukcji i charakterystyki rytuałów interakcyjnych kuratorów sądowych odwiedzających domy nadzorowanych jest etnografia. Autorka przyjęła rozumienie tej metody zaproponowane przez Martyna Hammersleya i Paula Atkinsona i szczegółowo uzasadniła swój wybór. Metodą uzupełniającą Autorka uczyniła autoetnografię. Doktorantka uznała, że w prowadzonych badaniach nie można odciąć się od przeżywanych emocji oraz refleksji. Autorka uznała za zasadne uwzględnienie własnych doświadczeń, wykorzystując elementy autoetnografii analitycznej opracowanej przez Leona Andersona, który zakłada, że w toku procesu badawczego można wzbogacić realistyczny opis rzeczywistości wynikający z klasycznej etnografii, uzupełniając go o odczucia, refleksje i odniesienia badacza.

W podjętych badaniach Doktorantka zastosowała metodologię teorii ugruntowanej. Przyjęcie tej metody jest zasadne w kontekście przyjętej strategii analityczno-nadawczej, gdyż dane są poddawane analizie w trakcie ich gromadzenia. W związku z założeniem metodologii ugruntowanej Autorka nie podjęła działań o charakterze prekonceptualizacji, nie stworzyła też hipotez badawczych przed wejściem w teren i zgromadzeniem pierwszych danych. W nurcie przyjętej metodologii Autorka wybrała paradygmat kodowania zaproponowany przez Anselma Straussa i Juliet Corbin. Wykorzystała formę zogniskowanego kodowania kategorii, która oprócz samego nazywania kategorii centralnej uwzględnia przyczyny występowania, kontekst, warunki interweniujące strategie interakcyjne oraz konsekwencje, co w finalnie

zezwoliło na uporządkowanie zgromadzonego materiału i nie dało możliwości wyeliminowania istotnych elementów takich jak: kontekst, przyczyny czy konsekwencje. W podjętym projekcie metodologia teorii ugruntowanej dostarczyła procedur, które pozwoliły na uporządkowanie analizy danych empirycznych, a etnografia wyznaczyła ogólne ramy badań. W prowadzonych badaniach Doktorantka wykorzystwała technikę obserwacji uczestniczącej - jawnej, wywiady etnograficzne, nieformalne (konwersacyjne) i swobodne. Również przejrzyście Autorka zaprezentowała poszczególne etapy zrealizowanego procesu badawczego. Począwszy od uzyskania zgody na prowadzenie badań naukowych, po etap dotarcia do uczestników badań za pośrednictwem kierowników Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej. Interesującym rozwiązaniem jest uwzględnienie w projekcie badawczym elementu walidacji komunikacyjnej z udziałem promotora pomocniczego. Również za przemyślane należy uznać miejsce prowadzonych badań – wielkomiejskie środowisko w centrum Łodzi – Śródmieście i Bałuty - charakteryzujące się wysokim natężeniem przestępczości, zróżnicowaniem społecznym i architektonicznym. Uczestnikami badań, obok kuratorów rodzinnych i ich podopiecznych, byli członkowie rodzin, sąsiedzi, przedstawiciele instytucji innych niż sąd – głównie policjanci. W recenzowanej pracy Autorka w sposób bardzo przejrzysty dokonała klasyfikacji podopiecznych wyróżniając podopiecznych znanych, kandydatów na podopiecznych i podopiecznych „nieswoich”. Zasadne jest również zaprezentowanie przez Doktorantkę terenu pracy kuratora sądowego. Opracowany schemat pt. Strefy terenu pracy kuratora sądowego (s. 124) przejrzyście informuje o jego poszczególnych elementach.

Projekt badawczy został zaprezentowany poprawnie, choć pełen obraz pojawia się dopiero po przeczytaniu całej pracy. Brakuje informacji o terminie prowadzonych badań.

Natomiast badana grupa została prawidłowo opisana. Również właściwie przedstawiono i zaprezentowano uzyskane rezultaty badań, grupując je zgodnie z analizowanymi problemami badawczymi. Zastosowana konstrukcja pracy pozwala odbiorcy na porównanie postawionych pytań z uzyskanymi rezultatami badań. Badania przeprowadzone przez Doktorantkę uznaję za oryginalne i trudne do przeprowadzenia ze względu na specyfikę badanej grupy. Opracowanie założeń metodologicznych poprawne. Należy docenić zarówno wysiłek włożony przez Doktorantkę w przeprowadzenie badań oraz wartość uzyskanych rezultatów badań. Wyniki te z pewnością wzbogacą wiedzę pedagogiczną, pozwalając także na osadzenie jej nie tylko w kontekście wiedzy teoretycznej, ale także praktycznej.

3) Aplikacyjnej – Doktorantka w podsumowaniu pracy dokonała syntezy uzyskanych wyników badań i zaprezentowała wnioski o charakterze weryfikującym postawione

szczegółowe problemy badawcze. Jest to bardzo cenny materiał dla praktyki rodzinnych kuratorów sądowych. Na podstawie uzyskanych wyników badań Doktorantka zaprezentowała wnioski, które mogą być bardzo cenne w pracy kuratorów sądowych. Doktorantka szczegółowo odniosła się do wszystkich kwestii ujętych w postawionych szczegółowych problemach badawczych. Przeprowadzona przez Doktorantkę interpretacja wyników badań i opracowane na jej podstawie wnioski odzwierciedlają rozległą wiedzę i kompetencje badawcze Doktorantki. Obok prezentacji uzyskanych wyników badań, podjęła ona również dyskusję uzyskanych rezultatów badań w świetle aktualnej literatury przedmiotu.

Lektura rozprawy doktorskiej nie nasuwa wątpliwości, iż celem zasadniczym była analiza działań kuratora rodzinnego podejmowanych na rzecz osiągania celów zawodowych w relacjach z nadzorowanymi w ich środowisku życia.

Należy zaznaczyć, iż w zakresie formułowania o sens prezentowania własnego stanowiska oraz doborze merytorycznej argumentacji, Doktorantka wykazała należyte wnioski oraz potwierdziła, iż posiada potencjał naukowy artykułowania swoich poglądów w sposób logiczny, jasny i spójny. W zakresie konceptualizacji materiału analitycznego Doktorantka wykazała się starannością i obiektywizmem. Właściwie skompletowała materiały wypełnione bogatymi źródłami faktograficznymi i normatywistycznymi. Doktorantka podjęła swobodną próbę rozwiązania istotnych problemów. Jako istotną przestrzeń do dopracowania znajduję w części poświęconej praktyce kuratorów sądowych - doktorantka zbyt ogólnie wskazała wnioski dla praktyki.

IV. Ogólna wiedza Doktorantki w dyscyplinie pedagogika

Po zapoznaniu się z recenzowaną pracą, stwierdzam, że w sposób adekwatny i gruntowny zostały omówione przez Doktorantkę prezentowane w niej zagadnienia. Teoria w zakresie pracy kuratora sądowego została przedstawiona w sposób kompetentny, z uwzględnieniem aktualnych tendencji w pedagogice resocjalizacyjnej i prezentacją aktualnych wyników badań w przedstawionym zakresie tematycznym. Wysoko oceniam zdolności Doktorantki do analizy obszernego i zróżnicowanego materiału teoretycznego i empirycznego, co przekłada się na rzetelne i merytoryczne omówienie eksplorowanej tematyki. Podsumowując, uważam, że Pani mgr Katarzyna Anna Miśkiewicz wykazała się:

- 1) Znajomością wykorzystywanych w dysertacji teorii i koncepcji, co pozwoliło Jej na analizowanie mechanizmów wyjaśniających omawiane zagadnienia i opracowanie na tej podstawie projektu badawczego;
- 2) Wskazaniem wkładu naukowego w rozwój wiedzy teoretycznej na temat uwarunkowań pracy rodzinnych kuratorów sądowych;
- 3) Wskazaniem aplikacyjności przeprowadzonych badań.

Po głębokiej analizie dysertacji stwierdzam, iż kandydatka wykazuje wyczerpującą wiedzę teoretyczną w zakresie dyscypliny naukowej pedagogika.

V. Umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej

Rozprawa doktorska powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Sposób wykonania badań, ich opis i przeprowadzona analiza otrzymanego zakresu danych wskazują, że Doktorantka wykazała się wysoką sprawnością warsztatową i umiejętnością prowadzenia prac badawczych oraz weryfikacji i prezentacji wyników badań. Uzyskany w badaniach materiał empiryczny posiada znaczący potencjał do wykorzystania w praktyce resocjalizacyjnej, a także jest wyznacznikiem do dalszych badań. Dysertacja jest znaczącym wkładem w dyskurs naukowy z zakresu pedagogiki. Ogromną wartością pracy jest podjęcie się przez Doktorantkę tematu w obszarze „brudnej pracy”, który już na początku jest trudny i mało dostępny.

Podsumowując stwierdzam, że rozprawa doktorska Pani mgr Katarzyny Anny Miśkiewicz stanowi ważny wkład w poszerzenie wiedzy o wielu wątkach w zakresie zastosowania koncepcji naukowych. Dysertacja jest nowatorska i może stanowić istotną pomoc w prowadzeniu badań naukowych, szczególnie z wykorzystaniem jakościowej strategii badawczej. Autorka dysertacji w sposób kompletny wykorzystwała teoretyczne ramy interakcjonizmu symbolicznego, umożliwiające zarysowanie dynamiki przebiegu interakcji społecznych, wymiany symbolicznych znaczeń, a także nakreślenia sposobu budowania relacji pomiędzy kuratorami rodzinnymi i ich podopiecznymi. Zaprojektowany i zrealizowany projekt badawczy pozwala na stwierdzenie, iż Doktorantka bardzo dobrze porusza się w założeniach perspektywy interakcjonistycznej i jest świadoma, iż działanie człowieka jest konstruowane przez aktora społecznego w przebiegu interakcji z jego otoczeniem. Uzyskane wyniki w zakresie rytuałów interakcyjnych ujawnianych przez

kuratorów rodzinnych w relacjach z nadzorowanymi potwierdzają umiejętność Doktorantki w tym zakresie.

Doktorantka zaprezentowała kompetencje badawcze, zarówno w aspekcie zaprojektowania badań na poziomie konceptualizowania problemu badawczego, jak i jego realizacji empirycznej. Na szczególną uwagę zasługuje wnikliwie dokonywana analiza omawianych zagadnień. Taka umiejętność pozwala Autorce na precyzyjne odniesienie się do eksplorowanych zagadnień zarówno w zakresie uzyskanych rezultatów badań własnych, jak również w kontekście wyników badań otrzymanych przez innych autorów. Umiejętność dokonania wnikliwej oceny otrzymanych wyników własnych badań wskazuje, że Doktorantka jest świadoma szans i zagrożeń badawczych, a także ich praktycznego wykorzystania.

Konkluzja:

Przedstawioną przez Doktorantkę pracę oceniam pozytywnie zarówno w aspekcie merytorycznym, jak i metodologicznym. Rozprawa doktorska Pani mgr Katarzyny Anny Miśkiewicz jest oryginalna, stanowi interesujące teoretyczno-empiryczne studium społeczno-pedagogiczne. Podejmuje niezwykle ważny i aktualny problem kurateli sądowej, ze szczególnym uwzględnieniem interakcji kurator-podopieczny.

Rozprawa odpowiada warunkom określonym w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce - **i wnoszę o dopuszczenie do dalszych etapów przewodu doktorskiego.**

